

Sensorveiledning PSY1250/PSYC1220 H2018 (*utsatt eksamen*)

Generell informasjon om hvordan man skal sette karakter:

- I denne sensorveiledningen beskrives det et **ideelt svar**, samt et **minimumssvar**. Minimumssvaret er hva vi forventer av en besvarelse som skal bestå dette faget. Den ideelle besvarelsen er kun dette, et ideal, og man kan derfor ikke forvente at studenten har med alle poengene herfra. Dersom en student skriver en god oppgave som i tillegg beskriver mesteparten av poengene fra den ideelle besvarelsen, skal dette belønnes med toppkarakter.
- Det ideelle svaret beskriver en rekke relevante elementer, men det betyr ikke at andre elementer også kan trekkes inn i en god oppgave, selv om dette ikke er beskrevet i sensorveiledningen. Sensorveiledningen er ikke en sjekklister, husk at dette er en essay-eksamen og ikke «multiple choice».
- Kandidaten skal belønnes for **essaystruktur** – tydelighet i struktur og innledning/avslutning.
- **Studentene skal besvare 2 oppgaver**. Det er derfor gjennomsnittet av disse to som utgjør den fullstendige karakteren. Husk at i tvilstilfeller skal et slikt gjennomsnitt alltid regnes til fordel for studenten.
- Dersom en av oppgavene vurderes til stryk, **fører dette til stryk på hele eksamen**.
- Det er nødvendig med kunnskap om pensum dersom man skal sette karakter på eksamensoppgavene. Konsulter pensumlitteraturen dersom du skulle være i tvil om noe.

Pensum for faget, er:

- Larsen, R.J., Buss, D.M., & Wismeijer, A., Song, J. (2017). Personality psychology. Domains of knowledge about human nature (2nd Edition). New York: McGraw-Hill.
 - o Kap 1-6, 10, 13-17, 19, pluss side 181-188 fra kapittel 8.
- **Artikler**
 - o Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2018). Revisiting our reappraisal of the (surprisingly few) benefits of high self-esteem. *Perspectives on Psychological Science*, 13, 137-140. DOI: 10.1177/1745691617701185
 - o Bleidorn, W. (2015). What accounts for personality maturation in early adulthood? *Current Directions in Psychological Science*, 24, 245-252. DOI: 10.1177/0963721414568662
 - o Turkheimer, E. (2000). Three laws of behavior genetics and what they mean. *Current Directions in Psychological Science*, 9, 160-164. DOI: 10.1111/1467-8721.00084
 - o Tyrer, P., Reed, G. M., & Crawford, M. J. (2015). Classification, assessment, prevalence, and effect of personality disorder. *Lancet*, 385(9969), 717-726. DOI: 10.1016/S0140-6736(14)61995-4

Oppgave 1:

Hva er selv-aktualisering, og hva kjennetegner selv-aktualiserte personer?

Ideell besvarelse:

Ettersom oppgaven etterspør eksplisitt en definisjon av selv-aktualisering, vil en ideell besvarelse gi en utfyllende forklaring og drøfting av hva selv-aktualisering er.

Viktige momenter:

- Selv-aktualiserings-motivet skiller seg fra «de tre store» motivene ved at det er et vekstbehov, ikke et behov som stammer fra en mangel.
- Tilhører humanistisk tradisjon
- Begrepet kommer fra Maslow (befinner seg på toppen av behovspyramiden), men konseptet ble videreutviklet av Rogers.
- Kan defineres som «prosessen hvor man blir mer og mer til den personen man *er* (idiosynkratisk)», dvs. at man er på vei mot å bli alt det man er kapabel til å bli som menneske. Man utnytter sitt hele potensiale.

Hva kjennetegner selv-aktualiserte individer?

- Pensumboka beskriver 15 kjennetegn, se tabellen på side 253. En ideell besvarelse beskriver et større antall av disse kjennetegnene. Utfyllende forklaringer og bruk av eksempler vi telle positivt.

Minimumsbesvarelse:

En minimumsbesvarelse skal gi en tilnærmet riktig forklaring av hva selv-aktualisering er, samt vise til noen få av kjennetegnene fra tabellen.

Generelt:

Når det gjelder empiri, skal studentene belønnes for nøyaktighet i de empiriske gjengivelsene, men det forventes ikke at studier refereres til med navn og årstall. I stedet for er det viktig at kandidaten viser oversikt og forståelse for funnene.

Oppgave 2:

Beskriv fordeler og ulemper ved den dimensjonale tilnærmingen til emosjoner.

Ideell besvarelse:

En ideell besvarelse starter med å definere emosjoner. I følge pensumboka kan emosjoner defineres ut i fra fire komponenter; en affektiv, en fysiologisk, en kognitiv og en som beskrives som «handlingstendens».

Besvarelsen kan så ta for seg hvordan emosjoner har blitt studert på ulike måter, for å så komme inn på kategoriske og dimensjonale tilnærminger for å studere emosjoner. En ideell besvarelse gir en kort beskrivelse av den kategoriske tilnærmingen, samt en mer utfyllende forklaring av den dimensjonale tilnærmingen.

Kandidatene bes om å beskrive fordeler og ulemper med den dimensjonale tilnærmingen.

Noen fordeler:

- En enkel (parsimonisk) modell som forklarer et komplekst fenomen.
- Alle emosjoner kan plasseres i systemet.
- Større rom for individuelle forskjeller – det er et uendelig antall plasseringer som kan gjøres.
- Konsensus blant forskere.
- Støttes av forskning som viser at vi ofte feiltolker emosjoner basert på aktivering

Ulemper:

- Emosjoner som oppleves ulikt er omtrent likt plassert i systemet (f.eks. frykt og sinne).
- Kan fremstå mindre nyansert – vanskelig å skille distinkte emosjoner/ beskrive nyanser.
- Passer ikke overens med forskning på distinkte ansiktsuttrykk og distinkte emosjoner.

Minimumsbesvarelse:

En minimumsbesvarelse gir en korrekt beskrivelse av den dimensjonale tilnærmingen, samt minst et positivt og et negativt aspekt ved denne.

Generelt:

Når det gjelder empiri, skal studentene belønnes for nøyaktighet i de empiriske gjengivelsene, men det forventes ikke at studier refereres til med navn og årstall. I stedetfor er det viktig at kandidaten viser oversikt og forståelse for funnene.

Oppgave 3:

Beskriv den leksikalske tilnærmingen, brukt til å identifisere personlighetstrekk. På hvilken måte kan denne være nyttig for å utforske kulturelle forskjeller i personlighet?

Ideell besvarelse:

En ideell besvarelse gir en definisjon av personlighet og personlighetstrekk. Det finnes to måter å se personlighetstrekk på, enten som underliggende disposisjoner eller som rene beskrivelser av atferd.

Den leksikalske tilnærmingen er en av de tre viktigste fremgangsmåtene for å identifisere personlighetstrekk. En ideell besvarelse vil kort nevne alle tre fremgangsmåtene, før man går mer grundig inn på den leksikalske fremgangsmåten.

Leksikalsk fremgangsmåte:

- Utgangspunkt: «alle viktige individuelle forskjeller har blitt kodet inn i språket»
- To viktige kriterier: synonymfrekvens og krysskulturell universalitet
- Det finnes også problemer med denne fremgangsmåten, f.eks. at egenskaper beskrives gjennom ulike deler av språket; adverb, adjektiv, substantiv, noe som kan medføre vansker med kartleggingen av begrepene.
- Den leksikalske fremgangsmåten har lagt fundamentet for flere viktige personlighetsmodeller, bl.a. femfaktormodellen (Big 5 - kombinert med statistisk metode).

Sammenheng med kultur:

- Krysskulturell universalitet – den leksikalske fremgangsmåten kan gi informasjon om hvorvidt personlighetsmodeller kan identifisere på tvers av kulturer.
- En ideell besvarelse vil ta opp forskjellen mellom det å starte «fra bunnen av» med leksikalsk fremgangsmåte i en ny kultur, og det som kalles «transport og test», dvs. at den originale modellen oversettes og tas i bruk i en ny kultur (et begrepspar som med fordel kan brukes er *emisk* versus *etisk* tilnærming. Begrepsparet ble beskrevet i forelesningen, men er ikke gjengitt i pensumboken). Den leksikalske fremgangsmåten er altså et eksempel på hvordan man kan teste den kryss-kulturelle universaliteten til en modell, og i pensumboka blir dette beskrevet som den beste metoden («most powerful»).

En ideell besvarelse vil gi empiriske eksempler på krysskulturell forskning i personlighetsfeltet hvor den leksikalske tilnærmingen brukes. Her vil det være naturlig å gå inn på krysskulturell forskning på femfaktormodellen («Big 5»), hvor det blant annet vises at disse faktorene kan repliseres ved hjelp av den leksikalske framgangsmåten på en relativt

god måte i mange kulturer, med unntak av åpenhetsfaktoren. Dette står beskrevet på sidene 482-486 i pensumboka.

Kandidaten kan også gjerne poengtere at ingen av de tre metodene (leksikalsk, teoretisk og statistisk) må sees isolert, men at en ideell fremgangsmåte gjerne innebærer en kombinasjon av to eller flere metoder.

Minimumsbesvarelse:

En minimumsbesvarelse beskriver den grunnleggende tankegangen av den leksikalske tilnærmingen. Hvordan den leksikalske tilnærmingen kan brukes for å utforske krysskulturelle forskjeller må bli redegjort for til en viss grad.

Generelt:

Når det gjelder empiri, skal studentene belønnes for nøyaktighet i de empiriske gjengivelsene, men det forventes ikke at studier refereres til med navn og årstall. Istedenfor er det viktig at kandidaten viser oversikt og forståelse for funnene.